

מאחורי הגדר של מיכאל חלאק

בתערוכה החדשה של מיכאל חלאק יש ציורים גדולים של גדר ההפרדה ושל צנצנות זיתים שבורות. הוא מתעקש כי אלה מטאפורות למצב אישי, לא פוליטי

איתן בוגנים

19.03.2014

14:11

ציור גדול ממדים של גדר ההפרדה תופס את הקיר כולו בגלריה נגא בתל אביב (אחד העם 60) ועומד במרכז תערוכת היחיד "שברים" של מיכאל חלאק שתיפתח מחר (חמישי). אף שכבר הופיעו רמזים פוליטיים בעבודותיו הקודמות, הציור הגדול של חומת ההפרדה המורכב משמונה בדים, הוא תקדים מבחינתו של האמן: בגודל, בשאפתנות, במידת הפשטה ובזיקה ההדוקה בין הפוליטי לאישי.

חלאק, שנולד ב-1975 בכפר פסוטה שבגליל כבן לקהילה הנוצרית ערבית, יוצר עבודות הנושאות עמן מתח ואי־בהירות בנוגע לזהות, שייכות, זיכרון והשתקה. לדבריו, ציור גדר ההפרדה נבט בראשו לאחר שביקר לאחרונה בחומה בברלין, או לפחות בחלק התיירותי שנותר ממנה, ובעקבות נסיעה לירושלים דרך כביש 443 אשר גרמה לו "תחושה של חנק וניתוק".

הציור, על הסדקים המופיעים בו, הוא גם ביטוי לאופטימיות הזהירה של חלאק או לאמונה שאין חומה שתעמוד לעד. "כל חומה שנבנתה לאורך ההיסטוריה התפוררה בסופו של דבר, אפילו החומה הסינית", הוא אומר, "במקום לבנות את המדינה עם בטון ומלט, בסוף בונים את גדר ההפרדה".

המטען הפוליטי הברור מאליו לא היה מבחינתו לבד בחזית: תקופה קשה של פרידה והפרדה שחוה בשנה האחרונה, כשצייר את העבודות הנוכחיות, הותירה בו את חותמה. גם שאר הציורים שבתערוכה עוסקים בשברים, סדקים ופירוק. בחמישה ציורים גדולים נוספים, עשויים בסגנון שהוא מתאר כציור מופשט בסגנון ריאליסטי, מופיעות צנצנות זיתים שבורות בזוויות ומרחקים שונים. הוא נמנע מהאנלוגיה המתבקשת שבין הזיתים למקומיות ומעדיף להתייחס אל הדימוי כאל "רעיון אחר של השבר שאני חוקר מכל מיני זוויות. הגישה שלי היא לפזר ולשבור ואז להרכיב דבר חדש לגמרי". הגדר והצנצנות, הוא מתעקש, הם מטאפורה למצב האישי, לביטוי פנימי, לאו דווקא להיבטים הפוליטיים.

גם אוצר התערוכה, ד"ר גבי גבע, טוען שהזיתים הבהירים והכהים, כמטאפורות, מנכיחים את השבירות של הקיום האישי. המתח בציורים המוצג בין השברים של מכלי הזיתים עם השמן, המפוזרים על פני אדמה ספוגה ורוויה, מצביע על "סירוב עיקש לקבל את הגזירה ששבירת ההווה היא תקנתה".

מבלי לנסות לשכנע אף אחד בחומרתו של ההווה הפוליטי העקוב מדם, וגם מבלי לרצות בחשיפת אוזלת ידו של האמן העסוק רק בעצמו, חלאק בכל זאת מציע לצופה אפשרות לתיקון, איחוי, ובסופו של דבר, את השאיפה למצב האחדותי המיוחל. לעצמו הוא מבקש "חקירה אישית, פנימית. דברים שלא עשיתי מקודם".